



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 203/03-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. E. Ch., Z., zastúpenej advokátom JUDr. D. Ch., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenia základného práva vlastníť a pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 13. februára 2001 č. k. 16 Co 114/99-197, 13 Co 113/01 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2001 sp. zn. 4 Cdo 74/01 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť Mgr. E. Ch. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

### **O d ô v o d n e n i e :**

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 31. decembra 2001 doručené podanie (ďalej len „sťažnosť“) Mgr. E. Ch., Z. (ďalej aj „sťažovateľka“ alebo „navrhovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. D. Ch., Advokátska kancelária, B., ktorým namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne

konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a porušenie základného práva vlastníť a pokojne užívať svoj majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) z 13. februára 2001 č. k. 16 Co 114/99-197, 13 Co 113/01 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 26. septembra 2001 sp. zn. 4 Cdo 74/01.

Z obsahu sťažnosti a z priložených písomností vyplýva, že sťažovateľka sa žalobným návrhom zo 4. marca 1992 a jeho doplneniami domáhala na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) proti žalovanému, ktorým bolo mesto Košice, o vypratanie a vydanie (celej) nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v Košiciach na Mäsiarskej ulici č. 66, evidovanej v katastri nehnuteľností na LV č. 10527 pre katastrálne územie Košice - Stred ako parc. č. 613 (zast. plocha - dom č. 500) o výmere 263 m<sup>2</sup> (ďalej len „nehnuteľnosť“) na základe zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o mimosúdnych rehabilitáciách“ alebo „reštitučný zákon“). Sťažovateľka odvodzovala svoje postavenie oprávnenej osoby ako právna nástupkyňa po bývalých spoluvlastníkoch nehnuteľnosti, a to po svojej matke M. Č. (spoluvlastnícky podiel vo výške 5/15) a po svojej tete A. B. (výška jej spoluvlastníckeho podielu taktiež 5/15). Sťažovateľka opierala svoj nárok na vydanie celej nehnuteľnosti o § 5 ods. 1 tretiu vetu zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, podľa ktorého *„Ak je oprávnených osôb viac a nárok na vydanie veci uplatnia v lehote podľa ods. 2 len niektoré z nich, vydá sa im celá vec“*.

Okresný súd rozsudkom z 10. decembra 1998 č. k. 33 C 210/92-141 žalobe sťažovateľky vyhovel iba čiastočne, keď žalovaného zaviazal len na vydanie 5/15 podielu, akým nehnuteľnosť vlastnícky patrila jej právnej predchodkyni (matke), a v prevyšujúcej časti žalobný návrh zamietol. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na tú skutočnosť, že ustanovenie § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách sa týka plurality nástupcov pôvodného oprávneného. Podľa právneho názoru okresného súdu vždy však musí ísť o oprávnených v tej istej skupine, oprávnených na jednej úrovni. Ak

však vec bola v podielovom spoluvlastníctve viacerých osôb, ako tomu bolo v danom prípade, reštitučný nárok sa posudzuje pri každom podiele samostatne a pod pojmom celá vec sa rozumie len konkrétny spoluvlastnícky podiel. Okresný súd bol toho právneho názoru, že oprávneným osobám po jednom spoluvlastníkovi možno vydať len ten spoluvlastnícky podiel, ktorý spoluvlastník v čase odňatia veci vlastnil.

Krajský súd na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom z 13. februára 2001 č. k. 16 Co 114/99-197, 13 Co 113/01 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, pretože bol toho názoru, že boli splnené všetky zákonné podmienky podmieňujúce vydanie nehnuteľnosti sťažovateľke v takom rozsahu, ako to urobil súd prvého stupňa, a preto nepovažoval odvolanie sťažovateľky, ako aj žalovaného za dôvodné. Krajský súd v uvedenom rozhodnutí podľa § 238 ods. 3 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) pripustil vo veci dovolanie s odôvodnením, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu s poukazom na tú skutočnosť, že ustanovenie § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách pripúšťa aj iný výklad, ako zaujal súd prvého stupňa pri rozsahu povinnosti žalovaného vydať nehnuteľnosť.

Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie a navrhla rozhodnutie vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa v časti, v ktorej bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka vo svojom dovolaní poukázala na citované znenie ustanovenia § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, pričom zdôraznila, že podľa jej názoru pod pojmom „celá vec“ je potrebné rozumieť „naozaj“ celú vec (celú nehnuteľnosť), a nie iba spoluvlastnícky podiel jej právnej predchodkyne. Právny názor prvostupňového a odvolacieho súdu vychádzajúci najmä z judikátu R 63/1994 sťažovateľka nepovažovala za správny z dôvodu, že obmedzenie oprávnených osôb, ktoré sa uplatňuje v judikatúre všeobecných súdov pri výklade ustanovenia § 5 ods. 1 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, podľa jej názoru nevyplýva z textu tohto zákonného ustanovenia. Sťažovateľka vo svojom dovolaní poukázala na systematický výklad tohto ustanovenia v nadväznosti na celý zákon, najmä však na ustanovenia § 1, § 2, § 3 až 8 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. Sťažovateľka bola toho názoru, že pri podielovom

spoluvlastníctve pod vecou (v zmysle § 3 ods. 1 a 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách), ktorá patrila fyzickej osobe, podielovému spoluvlastníkovi a ktorá prešla do vlastníctva štátu v prípadoch uvedených v § 6 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, sa rozumie buď celá vec, alebo spoluvlastnícky podiel k veci, a to v závislosti od toho, či spôsobom uvedeným v § 6 citovaného zákona prešla na štát celá vec alebo len spoluvlastnícky podiel k veci. Pod vecou je preto potrebné podľa presvedčenia sťažovateľky rozumieť to, čo bolo predmetom občianskoprávneho úkonu, t. j. čo bolo v danom prípade predmetom kúpnej zmluvy z 30. novembra 1982. Predmetom kúpnej zmluvy nebol spoluvlastnícky podiel jej právnej predchodkyne, ale celá spoločná nehnuteľnosť, ktorej vydania sa domáhala v celosti. Sťažovateľka uviedla, že takýto výklad nie je v rozpore s účelom zákona o mimosúdnych rehabilitáciách (§ 1 ods. 1), ale naopak priamo vyplýva z jeho jednotlivých ustanovení, ich systematického a gramatického výkladu. Preto podľa názoru sťažovateľky žalovaný je povinný jej vydať a vypratať celú spornú nehnuteľnosť, a nie iba spoluvlastnícky podiel jej právnej predchodkyne.

Sťažovateľka ďalej namietala, že aj keby výklad všeobecných súdov pojmu „celá vec“ bol správny, má minimálne nárok na vydanie spoluvlastníckeho podielu 2/3 spornej nehnuteľnosti, a nie len 1/3. Ide o 1/3 podiel, ktorý vlastnila v čase uzavretia kúpnej zmluvy jej teta, sestra jej matky A. B., ktorá zomrela 12. júla 1984. Sťažovateľka vyjadrila aj názor, že s poukazom na ustanovenie § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách v spojení s § 3 ods. 2 písm. e) a § 5 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách je oprávnenou osobou aj po tejto zomrelej sestre svojej matky. Poukázala aj na tú skutočnosť, že z ustanovení § 3 ods. 2 tohto reštitučného zákona vyplýva, že oprávnenými osobami sú všetky fyzické osoby v tomto ustanovení uvedené. Nečinnosť oprávnenej osoby vo vyššom poradí podľa názoru sťažovateľky otvára cestu pre uplatnenie nároku osobám v nižšom poradí, pretože aj tieto osoby sú týmto reštitučným zákonom výslovne zahrnuté do okruhu oprávnených osôb, ktorých sa týka zmiernenie následkov majetkových a iných krívd. V tomto smere poukázala na rozsudok najvyššieho súdu z 27. mája 1998 sp. zn. 3 Cdo 15/97.

Najvyšší súd ako súd dovolací svojím rozsudkom z 26. septembra 2001 sp. zn. 4 Cdo 74/01 dovolanie sťažovateľky zamietol, pričom poukázal aj na to, že z preambuly zákona o mimosúdnych rehabilitáciách vyplýva, že cieľom právnej úpravy je snaha zmierniť

následky niektorých majetkových a iných krívd, ku ktorým došlo v období rokov 1948 až 1989. Dovolací súd ďalej poukázal na to, že „z predmetu jeho úpravy vyplýva, že tento reštitučný zákon si kladie za cieľ napraviť či aspoň zmierniť tie majetkové krivdy, ktoré vznikli občianskoprávnymi a pracovnoprávnymi úkonmi a správnymi aktmi urobenými v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 v tzv. rozhodnom období v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti rešpektujúcej práva občanov vyjadrené Chartou Organizácie Spojených národov, Všeobecnou deklaráciou ľudských práv a nadväzujúcimi medzinárodnými paktmi o občianskych, politických, hospodárskych a kultúrnych právach. Zo slovného spojenia *niektorých majetkových a iných krívd* je potrebné vyvodit' vôľu zákonodarcu zmierniť nie všetky krivdy čo do ich obsahu a rozsahu, ktoré v rozhodnom období vo všeobecnosti vznikli, ale len tie krivdy, na ktoré tento reštitučný zákon a v rozsahu v ňom upravenom pamätá. Zmiernenie následkov majetkových krívd (§ 2 ods. 1) pritom spočíva vo vydaní veci alebo v poskytnutí finančnej náhrady alebo v zrušení niektorých správnych aktov, prípadne v úpravách v oblasti sociálneho zabezpečenia. Takto definované vydanie veci však nie je možné stotožňovať s vydaním veci podľa § 126 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že v reštitučnom zákone ide o úpravu sui generis znamenajúcu obnovu predošlého stavu, povinnosť povinnej osoby (§ 4) vzdať sa veci a vydať ju (§ 5) oprávnenej osobe (§ 3) za podmienok prechodu veci na štát uvedených v ustanovení § 6 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. Predovšetkým je potrebné vychádzať zo skutočnosti, že sa vracia len to, čo bolo v rozhodnom období protiprávne (§ 6 ods. 1) alebo bez právneho dôvodu (§ 6 ods. 2 ) odňaté štátom, v prípade, že tomu nebránia zákonné dôvody (§ 7 a § 8).“ Najvyšší súd poukázal aj na tú skutočnosť, že „kogentné ustanovenie § 5 ods. 1 vety tretej zákona o mimosúdnych rehabilitáciách sa týka plurality nástupcov pôvodného oprávneného. Za situácie, že vec bola v podielovom spoluvlastníctve viacerých osôb, je potrebné reštitučné nároky posudzovať u každého takéhoto spoluvlastníckeho podielu samostatne. Pod pojmom *celá vec* treba pre potreby reštitúcie rozumieť konkrétny spoluvlastnícky podiel. Z uvedeného vyplýva, že oprávneným osobám (osobe) po jednom podielovom spoluvlastníkovi možno vydať len ten spoluvlastnícky podiel, ktorý mu vlastnícky prináležal v čase odňatia veci. Oprávneným osobám po jednom spoluvlastníkovi neprirastie podiel spoluvlastníka, ktorý svoj nárok na vydanie veci neuplatnil včas a ani podiel po ďalšom zomrelom spoluvlastníkovi, ktorý nezanechal osoby

uvedené v § 3 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, prípadne po ktorom oprávnené osoby nárok neuplatnili“.

Najvyšší súd ďalej dôvodil, že vzhľadom na tú skutočnosť, že nebohá matka sťažovateľky „M. Č. vlastnila nehnuteľnosť, ktorá prešla na štát na základe kúpnej zmluvy zo dňa 30. 11. 1982 len v podiele 5/15, odvolací súd v tejto veci rozhodol správne, ak rozsudok prvostupňového súdu v zamietajúcej časti ako vecne správny potvrdil. Keďže neboli zistené ani vady konania uvedené v § 237 O. s. p., dovolací súd dovolanie žalobkyne smerujúce proti vecne správne rozsudku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol. Ostatnými ako právnymi, tak i skutkovými námietkami uvedenými žalobkyňou v dovolaní sa dovolací súd nemohol zaoberať a v tomto smere rozsudok odvolacieho súdu preskúmať, nakoľko rozsah preskúmania mal vymedzený odvolacím súdom pripusteným dovolaním v konkrétnej právnej otázke“.

Napadnuté všeobecné súdy sa teda so sťažovateľkiným výkladom § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách nestotožnili a priznali jej právo na vydanie iba spoluvlastníckeho podielu vo výške 5/15 po jej právnej predchodkyni M. Č. Súdy dospeli k záveru, že keďže postupom v rozpore s uznávanými zásadami demokratickej spoločnosti bol právnej predchodkyni sťažovateľky odňatý iba spoluvlastnícky podiel, nie celá nehnuteľnosť, má nárok na vydanie (reštitúciu) iba tohto spoluvlastníckeho podielu.

Sťažovateľka ako porušenie svojich označených základných práv namieta v podstate dve veci:

1. Podľa názoru sťažovateľky napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu došlo v prvom rade k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie a podľa označeného článku dohovoru, resp. v zmysle označených článkov ústavy, a to konkrétne došlo k porušeniu jej práva na „*spravodlivé prejednanie veci, resp. ešte presnejšie práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia*“, pretože tieto všeobecné súdy sa dostatočne nevysporiadali s jej argumentmi ohľadne výkladu § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách.

Podľa názoru sťažovateľky „*krajský súd ako odvolací súd vo svojom rozsudku na prvý pohľad uviedol rozsiahle odôvodnenie. Avšak po jeho prečítaní zistíme, že str. 2 až 7*

*odôvodnenia rozsudku obsahujú len závery prevzaté z rozsudku okresného súdu. Na jeho str. 8 krajský súd ani len stručne neuviedol námietky navrhovateľky z odvolania a už vôbec sa k nim relevantne nevyjadril. Krajský súd tak rovnako ako okresný súd založil svoje rozhodnutie na výklade § 5 ods. 1, 3. vety reštitučného zákona podľa judikátu R 63/1994, avšak bez toho, aby sa vyjadril k viacerým vzneseným právnym argumentom navrhovateľky, ktoré popierali správnosť tohto judikátu. Na druhej strane odvolací súd sám pripustil dovolanie a na str. 9 svojho rozsudku skonštatoval, že § 5 ods. 1, 3. veta reštitučného zákona pripúšťa aj iný výklad, sám sa však k možnosti tohto iného výkladu založeného na námietkach navrhovateľky nevyjadril. Krajský súd teda nezodpovedal podstatnú otázku, prečo sa priklonil k výkladu predmetného ustanovenia podľa judikátu R 63/1994, resp. prečo považuje výklad podľa navrhovateľky za nesprávny“.*

*Najvyšší súd podľa názoru sťažovateľky „v odôvodnení svojho rozsudku síce stručne uviedol námietky navrhovateľky (str. 4 a 5), ale opätovne ako krajský súd nedal na ne žiadnu odpoveď, resp. nevyjadril sa k nim. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozsudku zhrňa konanie pred okresným a krajským súdom (str. 1 - 3), uvádza námietky vznesené navrhovateľkou v dovolaní str. 4 a 5), zaoberá sa procesnými otázkami spojenými s dovolaním (str. 5 dole a str. 6) a podáva všeobecné odôvodnenie k reštitučnému zákonu (str. 6 dole a str. 7). Avšak na strane 8 (2. odstavec) rozsudku, kde sa najvyšší súd zaoberá výkladom sporného ustanovenia § 5 ods. 1, 3. veta reštitučného zákona, uvádza iba znenie judikátu R 63/1994 bez toho, aby sa vyjadril k protiargumentom navrhovateľky. Pritom tu dokonca išlo o otázku po právnej stránke zásadného významu, kvôli ktorej bolo vôbec dovolanie pripustené v súlade s § 238 ods. 3 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd teda tiež založil svoje rozhodnutie na výklade sporného ustanovenia uskutočneného v judikáte R 63/1994, ale nezaujal stanovisko ani k jednej z námietok navrhovateľky, ktoré spochybňovali správnosť tohto judikátu. Preto aj najvyšší súd svojím rozsudkom porušil právo navrhovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“.*

*Sťažovateľka je toho názoru, že „jej právo (nárok) na vydanie veci, čiže spornej nehnuteľnosti v Košiciach podľa príslušných ustanovení reštitučného zákona (najmä § 5 ods. 1 a 4, § 6 ods. 1 písm. g), § 3 ods. 2 písm. c) a e) a § 2 ods. 1 písm. a), ktoré uplatnila v konaniach pred všeobecnými súdmi, spadá pod pojem majetok v zmysle čl. 20 ods. 1*

Ústavy SR, resp. čl. 1 Dodatkového protokolu. Ide tu teda o také majetkové právo, pri ktorom navrhovateľka mala *legitímnu nádej* na jeho konkretizáciu, resp. zhmotnenie. Túto zákonnú nádej predstavovali práve vyššie spomenuté ustanovenia reštitučného zákona“.

Sťažovateľka poukázala na to, „že pri systematickom a bez pochyby i gramatickom (doslovnom) výklade, ako aj pri ohľade na účel reštitučného zákona treba vždy dospieť k záveru, že pod pojmom *celá vec* podľa § 5 ods. 1, 3. vety reštitučného zákona je potrebné naozaj rozumieť celú vec (nehnutelnosť) a nie iba spoluvlastnícky podiel právneho predchodcu navrhovateľky vo výške 5/15“. Navrhovateľka v konaní pred všeobecnými súdmi predložila množstvo právnych argumentov, na ktoré nedostala prakticky žiadnu odpoveď (čo bolo rozoberané vyššie) a ktoré boli podrobne popísané v jej odvolaní a dovolaní.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti opätovne uviedla systematický výklad „sporného ustanovenia v spojitosti s inými ustanoveniami reštitučného zákona. V zmysle § 3 reštitučného zákona môže byť fyzickou osobou, ktorej vec prešla do vlastníctva štátu v prípadoch uvedených v § 6 tohto zákona, nielen výlučný vlastník, ale aj podielový spoluvlastník. Pri podielovom spoluvlastníctve pod vecou (v zmysle § 3 ods. 1 a 2 reštitučného zákona), ktorá patrila fyzickej osobe - podielovému spoluvlastníkovi a ktorá prešla do vlastníctva štátu v prípadoch uvedených v § 6 zákona, sa rozumie buď celá vec alebo spoluvlastnícky podiel k veci, a to v závislosti od toho, či spôsobom uvedeným v § 6 reštitučného zákona prešla na štát celá vec alebo len spoluvlastnícky podiel k veci.

Pod vecou v zmysle § 3 ods. 1, resp. ods. 2 v spojení s § 6 reštitučného zákona teda rozumieme to, čo bolo predmetom občianskoprávneho úkonu či iného aktu výslovne predpokladaného v § 6 reštitučného zákona. Predmetom kúpnej zmluvy zo dňa 30. 11. 1982, ktorá bola uzavretá v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok, nebol iba spoluvlastnícky podiel matky navrhovateľky k predmetnej nehnuteľnosti, ale celá spoločná nehnuteľnosť.

Keďže predmetom tejto kúpnej zmluvy bola celá nehnuteľnosť, tak na základe systematického výkladu reštitučného zákona pod vecou podľa jeho § 3 ods. 1 a 2, resp. pod celou vecou podľa jeho § 5 ods. 1, 3. veta treba rozumieť túto celú nehnuteľnosť. Za oprávnené osoby v zmysle § 3 ods. 1 a 2 a § 5 ods. 1, 3. veta reštitučného zákona treba považovať všetkých podielových spoluvlastníkov (ktorí zároveň boli účastníkmi predmetnej

kúpnej zmluvy), resp. ich právnych nástupcov. Vzhľadom na to, ak nárok na vydanie veci včas uplatnila z viacerých oprávnených osôb len jedna z nich, t. j. navrhovateľka, tak sa jej podľa § 5 ods. 1, 3. veta reštitučného zákona mala vydať celá nehnuteľnosť a nie iba spoluvlastnícky podiel jej matky.

Na základe gramatického výkladu s ohľadom na chápanie pojmu vec v občianskom práve dospejeme vždy len k jednému záveru, že vecou v zmysle jednotlivých ustanovení reštitučného zákona nemožno rozumieť spoluvlastnícky podiel. Spoluvlastnícky podiel nie je vecou, i keď rovnako ako vec môže byť samostatným predmetom občianskoprávných vzťahov podľa § 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Už vôbec nemožno potom pod pojmom „celá vec“ v § 5 ods. 1, 3. veta reštitučného zákona rozumieť spoluvlastnícky podiel, ktorý spoluvlastník v čase odňatia veci vlastnil (ako to ustanovuje judikát R 63/1994), pretože to nepripúšťa gramatický výklad. Zákonodarca v tomto ustanovení dokonca zvýraznil, že má na mysli celú vec.

Máme za to, že zákonodarca zakotvil nárok oprávnených osôb na vydanie celej veci zámerne, pretože nemal záujem na tom, aby sa vytváralo spoluvlastníctvo osôb oprávnených a povinných, čím by sa nezaručila stabilita právnych vzťahov a vytvorili by sa zárodky pre ďalšie súdne spory, najmä o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. (...) Keďže ust. § 2 ods. 1 písm. a) reštitučného zákona pod zmiernením následkov majetkových a iných krívd spôsobených občianskoprávnymi úkonmi, ku ktorým došlo v rozhodnom období rozumie najmä vydanie veci v prípade, ak je to v reštitučnom zákone výslovne ustanovené a reštitučný zákon v § 5 ods. 1, 3. veta výslovne ustanovuje, že sa vydá celá vec, treba takúto vôľu zákonodarcu rešpektovať. Preto výklad v prospech nároku navrhovateľky na vydanie celej nehnuteľnosti nie je ani v rozpore s účelom reštitučného zákona, ale naopak je s ním v súlade“.

2. V druhom rade sťažovateľka namieta, že súdy sa vôbec nevysporiadali s jej nárokom na vydanie spoluvlastníckeho podielu vo výške 5/15 po A. B., hoci i tento podiel by sťažovateľke prináležal podľa jej názoru aj podľa výkladu § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, ktorý zaujali uvedené všeobecné súdy.

Krajský súd ako odvolací súd podľa sťažovateľky „*dokonca úplne ignoroval aj námietky navrhovateľky, ktoré sa týkali výkladu § 3 ods. 2 v spojení s § 5 ods. 1, 3. vety*

*reštitučného zákona a ktoré mohli spôsobiť to, že by navrhovateľke bol vydaný aj ďalší podiel 5/15 (teda celkove 10/15). O týchto argumentoch sa odvolací súd vo svojom rozsudku ani len nezmienal a už vôbec ich nevyvracal“.*

Podľa názoru sťažovateľky „ustanovenie § 3 ods. 2 písm. a) až e) reštitučného zákona stanovuje okruh oprávnených osôb pre prípad, že osoba, ktorej vec prešla do vlastníctva štátu v prípadoch uvedených v § 6, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v § 5 ods. 2 (teda pred dňom 01. 10. 1991), alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu. Z tohto ustanovenia, ako aj z nadpisu § 3 reštitučného zákona vyplýva, že oprávnenými osobami sú všetky fyzické osoby v tomto ustanovení uvedené. Reštitučný zákon neobsahuje nič, čo by eliminovalo reštitučný nárok oprávnených osôb v nižšom poradí, ak tento nárok neuplatnili existujúce (žijúce) osoby uvedené v prednejšom (vyššom) poradí. Nečinnosť oprávnenej osoby vo vyššom poradí otvára cestu pre uplatnenie nároku osobám v nižšom poradí, pretože aj tieto osoby sú zákonom výslovne zahrnuté do okruhu oprávnených osôb, ktorých sa týka zmiernenie následkov majetkových a iných krívd (§ 3 ods. 2 v spojení s § 2 ods. 1 písm. a) reštitučného zákona). Pretože žijúci syn zomrelej tety navrhovateľky bol ako oprávnená osoba v prednejšom poradí nečinný, otvorila sa tým cesta pre uplatnenie nároku oprávneným osobám v nižšom poradí, teda aj navrhovateľke. Tento právny záver bol tiež podporený početnou vyššie spomenutou judikatúrou českých súdov (ktoré ani nikdy nezaujali žiadny iný názor na výklad § 3 ods. 2), ale aj rozhodnutím slovenského najvyššieho súdu“.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sťažovateľka je toho presvedčenia, že mala v zmysle reštitučného zákona nárok na vydanie celej nehnuteľnosti, resp. aspoň podielu 10/15 na nej, a nie iba podielu 5/15, ako nesprávne rozhodli všeobecné súdy.

Vzhľadom na to, že všeobecné súdy svojimi rozhodnutiami nezaviazali povinnú osobu (mesto Košice) vydať sťažovateľke celú nehnuteľnosť, resp. aspoň podiel 10/15 na nej, podľa názoru sťažovateľky porušili aj jej právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jej právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti po prijatí veci na ďalšie konanie sťažovateľka navrhla ústavnému súdu vydať nasledovný nález:

*„Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 13. 02. 2001, sp. zn. 16 Co 114/99-197 a 13 Co 113/01, vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 10. 12. 1998, sp. zn. 33 C 210/92-141, v časti, v ktorej bola žaloba navrhovateľky Mgr. E. Ch.j zamietnutá, a Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo dňa 26. 09. 2001, sp. zn. 4 Cdo 74/01, ktorým zamietol dovolanie navrhovateľky proti uvedenému rozsudku Krajského súdu v Košiciach, porušili základné právo Mgr. E. Ch. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5, 8 a 11 a ďalej jej základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení Protokolu č. 11.*

*Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13. 02. 2001, sp. zn. 16 Co 114/99-197 a 13 Co 113/01 vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 10. 12. 1998, sp. zn. 33 C 210/92-141, v časti, v ktorej bola žaloba navrhovateľky Mgr. E. Ch. zamietnutá, a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. 09. 2001, sp. zn. 4 Cdo 74/01, sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie Krajskému súdu v Košiciach.*

*Navrhovateľke sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3.000.000,- Sk, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť navrhovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu“.*

Právny zástupca sťažovateľky prípisom z 10. apríla 2002 požiadal ústavný súd, aby „podľa § 79a ods. 1 zákona o ústavnom súde v znení zákona č. 124/2002 Z. z. žiada, aby sa jej podanie“ doručené ústavnému súdu 31. decembra 2001 posudzovalo ako sťažnosť podľa čl. 127 ústavy, resp. „ako sťažnosť fyzickej osoby podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde v znení zákona č. 124/2002 Z. z.“

## II.

Podľa § 79a ods. 1 zákona o ústavnom súde v znení zákona č. 124/2002 Z. z. fyzická osoba alebo právnická osoba, o ktorej ústavnej sťažnosti alebo podnete sa do nadobudnutia

účinnosti tohto zákona (20. marca 2002) nerozhodlo vo veci samej, môže do 30 dní od nadobudnutia účinnosti tohto zákona požiadať, aby sa jej podanie posudzovalo podľa tohto zákona, v takom prípade sa vo veci ďalej koná podľa tohto zákona po nadobudnutí jeho účinnosti.

Vzhľadom na to, že sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu takúto žiadosť doručila ústavnému súdu v zákonom stanovenej lehote 12. apríla 2002, ústavný súd posudzoval jej podanie podľa zákona o ústavnom súde v znení zákona č. 124/2002 Z. z. ako ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikto nemôže byť zbavený svojho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanoví zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). Všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní súc viazané procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Sťažnosť obsahuje tri druhy námietok porušenia ústavy a dohovoru: 1. porušenie práv sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, 2. porušenie jej práva vlastníť a pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu a 3. porušenie jej práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutými rozsudkami krajského súdu (z 13. februára 2001

č. k. 16 Co 114/99-197, 13 Co 113/01) a najvyššieho súdu (z 26. septembra 2001 sp. zn. 4 Cdo 74/01).

1. Podstata prvej námietky sťažovateľky spočívala v tom, že *„krajský súd a najvyšší súd porušili jej právo na spravodlivý proces, keďže sa vôbec nevyjadrili k jej námietkam týkajúcim sa výkladu tohto ustanovenia“*.

Podľa § 157 OSP v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti má preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil (ods. 2). V záujme výchovného pôsobenia rozsudku dbá súd na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé a zaoberalo sa príčinami sporu (ods. 3).

Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vykladať a uplatňovať s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26)] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Z cit. článkov ústavy a dohovoru však nemožno vyvodzovať, že dôvody uvedené súdom sa musia zaoberať zvlášť každým bodom, ktorý niektorý z účastníkov konania môže považovať za základný pre svoju argumentáciu (mutatis mutandis I. ÚS 56/01).

Z napadnutých rozsudkov vyplýva, že tak krajský súd, ako aj najvyšší súd založili svoje rozhodnutia vo veci sťažovateľky na predchádzajúcej judikatúre najvyššieho súdu, predovšetkým na jeho judikáte R 63/1994 v otázke výkladu a uplatňovania § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. Najvyšší súd k tomu uviedol, že *„kogentné ustanovenie § 5 ods. 1 vety tretej zákona o mimosúdnych rehabilitáciách sa týka plurality nástupcov pôvodného oprávneného. Za situácie, že vec bola v podielovom spoluvlastníctve*

*viacerých osôb, je potrebné reštitučné nároky posudzovať u každého takéhoto spoluvlastníckeho podielu samostatne. Pod pojmom celá vec treba pre potreby reštitúcie rozumieť konkrétny spoluvlastnícky podiel. Z uvedeného vyplýva, že oprávneným osobám (osobe) po jednom podielovom spoluvlastníkovi možno vydať len ten spoluvlastnícky podiel, ktorý mu vlastnícky prináležal v čase odňatia veci“.*

Tento postup všeobecných súdov vrátane odvolania sa na predchádzajúci judikát najvyššieho súdu nie je možné - odhliadnuc od toho, že plne rešpektuje princíp právnej istoty ako jednej z obsahových náležitostí právneho štátu - považovať za odporujúci cit. článkom ústavy a dohovoru. V citovanej časti najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré treba ustanovenie § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách vykladať a uplatňovať práve takýmto spôsobom, a nie iným, a tým zároveň podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne) odpovedal aj na argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej toto zákonné ustanovenie treba vykladať a uplatňovať odlišne.

V každom prípade tento postup všeobecných súdov pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu a najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia § 5 ods. 1 tretej vety zákona o mimosúdnych rehabilitáciách krajským súdom a najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje a na jeho meritórne preskúmanie preto ústavný súd nie je oprávnený.

K tomu treba dodať, že vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je chrániť občana pred skutkovými a právnymi

omylni všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

Z týchto dôvodov je sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde zjavne neopodstatnená.

2. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva sťažovateľky vlastniť a pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože napadnuté rozsudky krajského súdu a najvyššieho súdu nevzali do úvahy to, že „(...) žijúci syn zomrelej tety navrhovateľky bol ako oprávnená osoba v prednejšom poradí nečinný, otvorila sa tým cesta pre uplatnenie nároku oprávneným osobám v nižšom poradí, teda aj navrhovateľke (...)“, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka základné reštitučné podmienky vo vzťahu k spoluvlastníckemu podielu jej tety A. B. ( 5/15 spoluvlastníckeho podielu reštituovanej nehnuteľnosti) nespĺňala, nevzniklo jej preto žiadne „vlastnícke/majetkové“ právo v zmysle označených článkov ústavy a dohovoru (pozri napr. rozsudok EŠLP vo veci Jan Malhous v. Česká republika z 13. decembra 2000). Inými slovami, pod tieto články ústavy a dohovoru možno v kontexte danej veci podriadiť len tie právne vzťahy, ktoré vznikli uplatnením nárokov oprávnenými osobami, ktoré spĺňali podmienky ustanovené v príslušnom reštitučnom zákone.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na konštatovanie najvyššieho súdu, podľa ktorého *„Oprávneným osobám po jednom spoluvlastníkovi neprirastie podiel spoluvlastníka, ktorý svoj nárok na vydanie veci neuplatnil včas a ani podiel po ďalšom zomrelom spoluvlastníkovi, ktorý nezanechal osoby uvedené v § 3 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, prípadne po ktorom oprávnené osoby nárok neuplatnili“*. Na základe obsahu sťažnosti ústavný súd nemal ústavný dôvod na to, aby tento výklad ustanovenia zákona o mimosúdnych reštitúciách o oprávnenej osobe akokoľvek spochybnil. Z rozsudku najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že sťažovateľka nespĺnila základné podmienky „oprávnenej osoby“ v časti spoluvlastníckeho podielu jej tety A. B. Akékoľvek jej „reštitučné“ očakávania v prípade tohto spoluvlastníckeho podielu nemali teda oporu v dotknutom reštitučnom zákone a nemohli spadať pod „legitímnu nádej“, tak ako to tvrdila

sťažovateľka. V tejto časti napadnutých rozsudkov preto ani nemohlo dôjsť k zásahu do jej práva vlastníť a pokojne užívať svoj majetok v zmysle cit. článkov ústavy a dohovoru. Jej sťažnosť je preto v tejto časti nezlučiteľná *ratione materiae* a z tohto dôvodu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde zjavne neopodstatnená.

3. V časti, v ktorej sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia jej práva podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutými rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu, ústavný súd jej návrhu nevyhovel, pretože nezistil medzi týmito článkami ústavy a tvrdeným porušením týchto základných práv ústavne relevantnú (priama) súvislosť. Z tohto dôvodu bol aj v tejto časti jej návrh v zmysle § 25 zákona o ústavnom súde zjavne neopodstatnený.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2003